

Oświadczenie Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka w sprawie zbadania przez Trybunał Konstytucyjny zgodności z ustawą zasadniczą przesłanki eugenicznej do aborcji

Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka z nadzieją przyjęło decyzję Sędziów Trybunału Konstytucyjnego o wyznaczeniu terminu procedowania wniosku o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej części zapisów Ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, zezwalających na zabijanie nienarodzonych dzieci, u których badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia albo nieuleczalnej choroby zagrażającej życiu oraz **jednocześnie apeluje do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej o zwiększenie bezpieczeństwa materialnego rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi.**

Uznanie w ustawie z 7 stycznia 1993 r. względów eugenicznych za przesłankę dopuszczającą **przerwanie życia człowieka w stadium prenatalnym jest sprzeczne z przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. gwarantującymi ochronę życia człowieka (art. 38), poszanowanie i ochronę godności osoby ludzkiej (art. 30) oraz ochronę przed dyskryminacją (art. 32).** Legalizacja aborcji eugenicznej sankcjonuje praktykę selekcjonowania osób ze względu na stan ich zdrowia. Przypisuje osobom trzecim (lekarzom) szeroką prerogatywę do rozstrzygania, które choroby spełniają kryterium eugeniczne w sposób wystarczający do zabicia nienarodzonego dziecka. Zakres dyskryminacji eugenicznej osób nienarodzonych skutkuje **pozbawieniem ich fundamentalnego, konstytucyjnego dobra, jakim jest prawo od życia i jego ochrony, godności i ochrony przed dyskryminacją.**

Uzasadnienie

1. Niezbywalne prawo do życia każdej osoby ludzkiej

W świetle aktualnej wiedzy nauczanej w szkołach i na uniwersytetach nie ulega wątpliwości, że życie człowieka zostaje zapoczątkowane w następstwie połączenia się dwóch komórek rozrodczych – gamet żeńskiej i męskiej w postać komórki macierzystej zwanej zygotą, która od tej chwili zaczyna żyć własnym rytmem (por. prof. dr hab. med. Maria Rybakowa, Komitet Rozwoju Człowieka Wydziału Nauk Medycznych PAN).

Prawo to jednoznacznie zostało zagwarantowane w art. 38 Konstytucji: „Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia”. Ochrona ta nie może być ograniczana przez akty normatywne niższego rzędu i zawężana do poszczególnych kategorii osób. **Konstytucja chroni życie każdego człowieka bez wyjątków!**

Trybunał Konstytucyjny już w orzeczeniu z 28 maja 1997 r. (sygnatura K26/96) stwierdził, że: „**wartość konstytucyjnie chronionego dobra prawnego, jakim jest życie ludzkie, w tym życie rozwijające się w fazie prenatalnej, nie może być różnicowana. (...)** Od momentu powstania życie ludzkie staje się więc wartością chronioną konstytucyjnie. Dotyczy to także fazy prenatalnej”.

2. Prawo do godności i ochrony przed dyskryminacją

Prenatalna segregacja osób z uwagi na stan zdrowia, wskazująca, kto może się narodzić, a kto nie, narusza godność człowieka i jest formą bezpośredniej dyskryminacji.

Segregacja ta następuje w chwili powzięcia przez personel medyczny przekonania o „dużym **prawdopodobieństwie**” wystąpienia niepełnosprawności lub wady wrodzonej dziecka. Liczne świadectwa rodziców potwierdzają narodziny zdrowego dziecka pomimo podejrzenia w okresie prenatalnym defektów rozwojowych będących wskazaniem do aborcji. **Tym niemniej osiągnięcie pewności co do niekorzystnej diagnozy prenatalnej nie może stanowić uzasadnienia dyskryminacji osób tak zdiagnozowanych i skutkować pozbawieniem ich życia.** Aborcje eugeniczne niejednokrotnie przeprowadzane są na osobach, które pomimo nosicielstwa danej jednostki chorobowej po urodzeniu faktycznie byłyby zdolne do samodzielnej egzystencji.

Dynamicznie rozwijająca się diagnostyka prenatalna musi służyć dobru nienarodzonego dziecka, jego zdrowiu i umożliwić częstsze przeprowadzanie operacji jeszcze w łonie matki czy tuż po urodzeniu. Nie może być narzędziem selekcji i wskazaniem do uśmiercania dzieci, u których podejrzewa się chorobę.

3. Potrzeba zabezpieczenia właściwych postaw społecznych wobec narodzonych

Stwierdzenie niekonstytucyjności kwestionowanych przepisów ustawy z 1993 r. nie jest wyłącznie sprawą ochrony dzieci w stadium prenatalnym, ale również zabezpieczeniem właściwych postaw społecznych wobec osób z różnymi postaciami niepełnosprawności oraz rodzin wychowujących dzieci z zespołami genetycznymi i wadami rozwojowymi. W istocie chodzi o **zatrzymanie pogłębiającej się w polskim społeczeństwie mentalności eugenicznej** wyrażającej się w aprobacie utylitarnie rozumianej kategorii „jakości życia”, która może zostać użyta także przeciwko innym grupom wiekowym osób z niepełnosprawnością.

Prenatalna selekcja eugeniczna prowadzi pośrednio do stygmatyzacji osób już narodzonych z zespołami genetycznymi i chorobami rozwojowymi uznanymi w dotychczasowej praktyce medycznej i wykładni prawa za uzasadniające ich eliminację przed narodzeniem. Uchylenie rozpatrywanych przepisów jest konieczne także z uwagi na ochronę zdrowia psychicznego nastoletnich i dorosłych już osób z jednostkami chorobowymi, które obecnie stanowią wskazanie do aborcji eugenicznej. **Osoby te niejednokrotnie przeżywają kryzysy psychiczne i duchowe na skutek postulatów wysuwanych w debacie publicznej o utrzymanie lub poszerzenie przepisów zezwalających na aborcję takich osób jak one.**

Jak pokazuje przykład m.in. Belgii i Holandii eugenika prenatalna może otworzyć drogę prawną do poszerzania zakresu dopuszczalności praktyk eugenicznych o kolejne czynniki selekcji oraz do przyznawania gremiom medycznym coraz szerszych uprawnień do kwalifikowania do eugenicznej eliminacji osób na postnatalnych etapach życia.

4. Dziecko jako pacjent wymagający opieki i odczuwający ból

Dzieci nienarodzone z wadą lub chorobą letalną, co do których podejrzewa się, że ich zgon nastąpi w krótkim czasie po porodzie, mają prawo do opieki paliatywnej po narodzeniu i stosowania środków przeciwbólowych. Aborcje eugeniczne są często przeprowadzane w zaawansowanych ciążach, w formie indukowanego porodu. Z powodu niedojrzałości układu oddechowego dzieci konają w bólu i umierają na skutek uduszenia, często nie będąc nawet ogrzane w inkubatorze i zabezpieczone w środki znieczulające. Uśmiercanie dzieci w wyniku aborcji pozbawia je opieki neonatologicznej i paliatywnej oraz nie chroni przed przewidywanym cierpieniem po narodzeniu, które może zostać ograniczone dzięki wysokospecjalistycznej opiece medycznej, natomiast wprost ekspozuje je na cierpienie wynikające z zastosowanej procedury aborcyjnej.

5. Rodzina z dzieckiem z niepełnosprawnością wymaga szczególnej ochrony prawnej i materialnej

Stwierdzenie niekonstytucyjności przesłanki eugenicznej zapewni bezpieczeństwo prawne rodzinom posiadającym dziecko z niepełnosprawnością. Rodzice z niekorzystną diagnozą prenatalną poczętego dziecka bywają piętnowani społecznie i podlegają naciskom, mającym nakłonić ich do przeprowadzenia aborcji wbrew sumieniu, współczuciu i miłości do oczekiwanego dziecka.

Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka postuluje zwiększenie ze strony Rzeczypospolitej Polskiej wsparcia rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnością. Dostrzega konieczność podniesienia kwoty zasiłku pielęgnacyjnego o co najmniej 2 tys. zł miesięcznie. Wzrost strumienia finansowego w tym zakresie stanowiący dla państwa stosunkowo niewielkie obciążenie budżetu (o ok. 1,50 proc.) znacząco ułatwi rodzinom ponoszenie kosztów życia, leczenia i rehabilitacji dzieci chorych i z niepełnosprawnością. Niezbędne jest również odblokowanie opiekunom pobierającym świadczenia pielęgnacyjne możliwości wypracowywania dochodów w oparciu np. o umowy cywilnoprawne.

Polacy ustanowili obowiązującą Konstytucję „w poczuciu odpowiedzialności przed Bogiem lub przed własnym sumieniem, (...) jako prawa podstawowe dla państwa”. Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka stoi na stanowisku, że **przepisy konstytucyjne muszą znajdować odzwierciedlenie w ustawodawstwie zwykłym i postuluje wykluczenie przesłanki eugenicznej z polskiego porządku prawnego.**

Za zarząd Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka

Wojciech Zięba, prezes zarządu

Magdalena Guziak-Nowak, sekretarz zarządu